

Информација о актуелној епидемиолошкој ситуацији грознице Западног Нила на територији Републике Србије у 2023. години

Недеља 24, 11–17. јун 2023. године

Грозница Западног Нила је вирусно обољење које се преноси убодом зараженог комараца. Главни вектор, односно преносилац је *Culex pipiens*, врста комарца која је одомаћена и код нас. Резервоар заразе су различите врсте птица, у којима се вирус одржава, док је човек случајни, односно тзв. слепи домаћин и инфекција вирусом Западног Нила се са њега даље не преноси.

Грозница Западног Нила је сезонско обољење, односно обољење које је највише заступљено у периоду највеће активности вектора – комараца. За географско подручје Републике Србије карактеристично је да вектори постају активни у пролеће, (март/април), а период њихове интензивне активности је од краја маја до септембра. Сезона трансмисије вируса Западног Нила у Србији уобичајено траје од јуна до новембра месеца.

У Републици Србији интензивни надзор над Грозницом Западног Нила у хуманој популацији спроводи се од јуна до прве половине новембра месеца, а пасивни надзор над тим обољењем у осталом периоду године. Имајући у виду искуства како околних тако и наше земље, први оболели се региструју углавном у другој половини јула месеца, а највећи број случајева се пријављује током августа месеца.

Институт за јавно здравље Србије је 1. јуна 2023. године проследио Препоруке за надзор над грозницом Западног Нила у хуманој популацији на територији Републике Србије мрежи завода/института. Заводи/институте за јавно здравље су Препоруке упутили клиникама за инфективне и тропске болести, односно инфективним одељењима општих болница на територији своје надлежности, уз напомену да се посебна пажња обрати на неуроинвазивне облике болести. На тај начин, а у сарадњи са Националном референтном лабораторијом (НРЛ) за арбовирусе Института за вирусологију, вакцине и серуме „Торлак”, омогућена је етиолошка дијагностика неуроинвазивних облика болести (енцефалитиса или менингитиса). Институт за јавно здравље Србије прикупља све релевантне податке о оболелим особама, при чему постоји одређен протокол по којем се информације прикупљају и обједињују.

На основу података достављених Институту за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут” (у складу са Препорукама за надзор над грозницом Западног Нила у хуманој популацији у сезони 2023. године Института за јавно здравље Србије) и

лабораторијских критеријума (према препорукама Европског центра за превенцију и контролу болести) на територији Републике Србије до 17.6.2023. године нису регистровани потврђени случајеви оболевања од грознице Западног Нила у хуманој популацији.

У сезони надзора 2023. године, до 14.6.2023. године у државама Европске уније (ЕУ) и Европске економске заједнице (ЕЕЗ), нису пријављени случајеви оболевања од грознице Западног Нила у хуманој популацији.

Инфекција вирусом Западног Нила је званично први пут регистрована у хуманој популацији на територији Републике Србије крајем јула месеца 2012. године. У периоду од 2012. до 2022. године на територији Републике Србије регистровано је укупно 1296 случајева грознице Западног Нила. У истом периоду бележи се и 126 смртних исхода који се могу довести у везу са оболевањем од грознице Западног Нила.

Већина особа (80%) инфицирана вирусом Западног Нила нема никакве симптоме и знаке болести. Код мањег процента заражених особа (приближно 20%) симптоми подсећају на обољење слично грипу, са наглом појавом повишене телесне температуре, главобољом, боловима у мишићима и зглобовима, умором, благим пролазним осипом и лимфаденопатијом. Међутим, код појединих особа (<1%) долази до настанка асептичног менингитиса или енцефалитиса, односно неуроинвазивног облика болести, који захтева хоспитализацију. Симптоми неуроинвазивног облика болести су главобоља, укочен врат, ступор (тупост), дезоријентисаност, кома, тремори, конвулзије, слабост мишића и парализа.

Након прележане инфекције често долази до развоја дуготрајних последица, као што су: умор, губитак памћења, тешкоће приликом ходања, мишићна слабост и депресија. Леталитет је већи код старијих особа, нарочито код особа изнад 80 година живота.

Да би случај инфекције вирусом Западног Нила био потврђен код пацијента уз испољену клиничку слику неуроинвазивног облика болести (менингитис, енцефалитис, менинго-енцефалитис), неопходно је да се потврди присуство одговарајућих антитела у ликвору код оболелог пацијента.

У циљу смањења ризика од заражавања вирусом Западног Нила, препоручује се примена мера личне заштите од убода комараца и то:

- Употреба репелената на откривеним деловима тела приликом боравка на отвореном.
- Ношење одеће дугих рукава и ногавица, светле боје.

- Препоручљиво је да одећа буде комотна, јер комарци могу да убадају кроз припијену одећу.
- Избегавање боравка на отвореном у периоду најинтензивније активности комараца – у сумрак и у зору.
- Употреба заштитне мреже против комараца на прозорима, вратима и око кревета.
- Редукција броја комараца у затвореном простору.
- По могућству боравак у климатизованим просторима, јер је број инсеката у таквим условима значајно смањен.
- Избегавање подручја са великим бројем инсеката, као што су шуме и мочваре.
- Смањење броја комараца на отвореном где се ради, игра или борави, што се постиже исушивањем извора стајаће воде. На тај начин смањује се број места на које комарци могу да положи своја јаја. Најмање једном недељно треба испразнити воду из саксија за цвеће, посуда за храну и воду за кућне љубимце, из канти, буради и лименки. Уклонити одбачене гуме и друге предмете који могу да прикупљају воду.
- У случају путовања у иностранство, поготово ако се ради о тропском и субтропском подручју, обавезно се придржавати свих наведених мера превенције
- У случају појаве било каквих симптома који су компатибилни са неуроиназивним обликом болести, одмах се јавити изабраном лекару.

Грозница Западног Нила

Мере личне заштите

Најлакши и најефикаснији начин превенције болести изазване вирусом Западног Нила је спречити увод комарца.

- Носите кокетну одећу светлих боја, дугих рукава и ноговаца, јер комарци убадају кроз припијену одећу.

- Током боравка на отвореном дану и ноћу користити репеленте за кожу!
- Наносити репелент само на отворене делове тела!
- Користити само регистрована репеленти¹ чије су активне супстанции N, N-Diethyl-m-toluamide, перметрин, улте лаванде, итд.
- Креме са УВ заштитним фактором, нанети пре репелента!
- Увек пратити упутство произвођача!
- Не наносити репелент на кожу испод одеће!

- Не користити репелент изнад новорођенчади млађе од два месеца старости, већ их обући у међу дугих рукава и ноговаца, и користити зрелише и носљиве заштитне мрежаве за заштиту беба од комараца!
- Родитељи, наносите репелент на своје руке на збољеним местима детета!
- Не наносити репелент на сваку усту, очи и оштећену или рану кожу детета!
- Пратити упутство произвођача када се наноси репелент на кожу детета!

- Заштитите просторије од комараца!
- Боравите у климатизованим просторијама са затвореним вратима и прозорима или у просторијама са постављеним комарцама заштитним мрежама преко комарцама на вратима и прозорима!
- Користити заштитну мрежу око кревета када:
 - просторија није климатизована,
 - просторија није комарцама,
 - спавају на отворено!

¹ Ефикасност упуцава на Директивом о месту-биодиверзитету. Министарство за заштиту животне средине Републике Србије. www.ekologija.gov.rs и www.zivotna.sretnost.gov.rs

www.tisut.org.rs

У циљу тачног информисања Институт за јавно здравље Србије ће у складу са актуелном епидемиолошком ситуацијом, као и до сада, јавност информисати путем званичне веб стране (www.batut.org.rs) и средстава јавног информисања.